

ségügyi berendezések, új iskola emelésére irányuló lépések, kenyér-, tej-, levesakció, orvosi előadások rendezése stb. Fizély szeretné, ha ez a lassú lendülettel megindult mozgalom minél jobban kifejlődne, mert ennek sikere „legszebb himnusza lenne a magyarság fajszeretetének.“

Annyit mindenesetre meg lehet állapítani, hogy a Pedagógiai Évkönyv tartalmas füzettel indult meg. Az anyagiaktól korlátozva mindössze 96 lapon jelenhetett meg s biztosan ezért nincs benne visszapillantás a csehszlovákiai magyar pedagógiának csaknem kétévtizedes multjára. Amilyen fontos a szemlében, hogy a szlovenszkői magyar pedagógusok tájékoztatást kapnak a magyarországi pedagógiának sok értékes termékéről, éppannyira hiányzik a csehszlovákiai magyar pedagógiai művek és mozgalmak ismertetése. A szerkesztő *Krammer Jenő*n kívül, kinek egyik különös értékű könyve mellett (*A szlovenszkői magyar serdülő lelkkiválága*) annyi tartalmas cikke és tanulmánya jelent meg magyarországi és erdélyi lapokban, hivatkozhatnánk *Farkas István* kitűnő tanulmányára a polgári iskoláról (*A Jövő Útjain*, 1933), *Szerényi Ferdinánd* és *Szalatnai Rezső* számos cikkére, *Scherer Lajos* munkájára stb. Mindez amellett tanúskodik, hogy ha mennyiségben nem is a mi méreteinkhez szabva, de minőségben magas színvonalú tanulmányok jelentek meg az ő munkájuk eredményeképp is. Krammer Jenő tudatos célkitűzése s a megjelent tanulmányok értéke biztató jele annak, hogy a Pedagógiai Évkönyv évről-évre gazdagabb tartalommal fog megjelenni.

Kemény Gábor.

IRODALOM.

Polgári iskolai kérdések a szegedi tankerület polgári iskolái igazgatóinak értekezletén. Közzéteszi *dr. Kásparti János* tankerületi főigazgató. Szeged, 1936. (122 lap.) Ára 1 pengő 30 fillér.

A közoktatásügyi igazgatásról szóló 1935. évi VI. t.-c. a tankerületi kir. főigazgatók feladatává teszi, hogy az új törvényben hatáskörükbe utalt összes nevelő-oktató intézeteket egyöntetűen irányítsák. Ezt a kétségtől nem könnyű feladatot a főigazgatók úgy vélték legsikeresebben megoldhatni, hogy a tankerületükhöz tartozó közép- és középfokú iskolák igazgatóit és szakfelügyelőit, valamint a népiskolák szakszerű felügyeletével megbízott körzeti iskolafelügyelőit iskolatípusonként külön-külön értekezletre hívták össze, megbeszélték az iskolák időszerű kérdéseit és megállapították az egyöntetű eljárás irányelveit.

A szegedi tankerületi kir. főigazgató a tankerületéhez tartozó polgári iskoláknak négy tételt küldött meg és felhívta az igazgatókat, hogy a tanártestület rendkívüli értekezleten vitassa meg az egyes tételeket egy-egy tanár írásbeli előterjesztése alapján. Az előterjesztéseket, valamint a hozzászólásokat tartalmazó jegyzőkönyveket az iskoláktól bekérte és az így beérkezett

anyagot tételenként kiadta egy-egy polgári iskolai igazgatónak, aki az anyagot feldolgozta és a főigazgató elnöklete alatt tartott igazgatói értekezleten előadta. Ezeket az előadásokat, valamint a hozzászólásokat tartalmazza a címben jelzett könyv, amely az idevonatkozó közleményeknek 2. kötete.

Az első tétel: *A polgári iskola helye iskolaszervezetünkben, tekintettel a nemzeti élet egészére.* A tétel előadója *Kratofil Dezső*, az állami polgári iskolai tanárképző főiskola gyakorlóiskolájának igazgatója. A tankerület polgári iskolai tanártestületeinek hozzászólása alapján készült előadás fontosabb megállapításai a következők: A polgári iskola középfokú iskola, tanítványait a IV. elemi után azok köréből szedi, kik a mindenkire kötelező népiskolai műveltségminimummal szemben a műveltebb polgár igényeit is kielégítő ismereteket akarják az iskolában megszerezni, akik a középiskola által nyújtott általános műveltség útján főiskolai tanulmányokra nem törekedve, produktív pályákon kívánnak a nemzet közösségébe bekapcsolódní.

Fináczyra hivatkozva, az iskolát nyolcosztályúra kívánja fejleszteni, mivel azonban a polgári iskola produktív pályákra nevel és IV. osztálya után a növendékeknek egy nagy seregét kibocsátja a munkás polgári életbe, azért az iskolának kötelessége, hogy tanulmányi rendszerében legyenek olyan tárgyak, melyek a tanulót aktív, cselekvő munkájukon át a munka szeretetére és megbecsülésére ránevelik. Ilyen tárgyak a fiúknál a műhelyi oktatás és a mezőgazdaságtan, a leánytanulóknál a női kézimunka és a cselekvő ténykedésekkel összekapcsolt háztartástan.

A továbbiakban megállapítja a polgári iskola kapcsolatát az elemi iskolával, gimnáziummal, tanítóképzővel és szakiskolákkal. Megállapítja, hogy a tanítóképzőbe beiratkozott tanulóknak 76.2%-a, a tanítónőképzőbe beiratkozottaknak 87.2%-a a polgári iskolából került oda. A felső kereskedelmi I. osztályába beiratkozott 1600 tanulóból 1300, a női felső kereskedelmi iskolákba beiratkozott 811 tanulóból 800 jött a polgári iskolából. A felső mezőgazdasági iskolák, melyek a polgári iskolákkal még kapcsolatban vannak, kizárólag a polgári iskolából kapják tanítványaikat.

A második tétel: *Mennyiben befolyásolja a polgári iskola nevelő-oktató munkáját az a körülmény, hogy szakiskolákra készült elő?* Előadó *Báthy Zoltán* szegedi igazgató. A polgári iskoláról szóló 1927. évi XII. t. c. három gondolatot rejt magában: 1. vallásos, erkölcsös, nemzeti szellemben való nevelést; 2. gyakorlati irányú általános műveltséghez való juttatást; 3. a gyakorlati életre vagy a középfokú szakiskolákra való előkészítést. A leányoknál van még egy negyedik követelmény is: művelt magyar polgári háziasszonyok nevelése. Az előadó fölveti a kérdést, vajjon egy négyévfolyamú iskola megfelelhet-e mindezen feladatoknak? Megállapítja, hogy 10—14 éves tanulókkal tökéletesen nem lehet e feladatoknak megfelelni és éppen ezért szükségesnek tartja az évfolyamok szaporítását, ahogy nagyon sok előadó és velük együtt egész tanári karok is kívánják.

A harmadik tétel: *Mi az a gyakorlati irányú általános műveltség, amelyet a polgári iskola nyújt tanítványainak?* Előadó *Balds Béla* orosházi

igazgató és *Domokos Sándor* hódmezővásárhelyi igazgató. A gyakorlati irányú általános műveltség meghatározása után az előadásban két érdekes szempont domborodik ki; az egyik, hogy a gyakorlatiasság nem szaktanulmányokat jelent, hanem olyan művelődési anyagot, melynek nemcsak formális képző ereje van, hanem gyakorlati értéke is. A másik figyelemreméltó szempont, hogy ezt a gyakorlatiasságot a polgári iskola megfelelő módszerrel és egyéb nevelő hatásaival akarja elérni. Az egyes tárgyakban majdnem azonos anyagot tanítanak, mint a gimnáziumban, de ennek az anyagnak a feldolgozás módja megadja a gyakorlatiasságot.

A negyedik tétel: *A polgári iskolai tanárképzés mennyiben készíti elő a nevelői munkára?* Előadó *Broda Béla* makói igazgató. A beérkezett javaslatok általában lelkesen állapítják meg, hogy az egyetemmel együtt működő tanárképző főiskola olyan tudományos képzést nyújt, hogy ma már a legkülönbébb tudományágak művelőit megtaláljuk a polgári iskolai tanárok között. Ha van valami kívánivaló, az csak az volna, hogy a filozófiai tanulmányok rovására bővebb és alaposabb általános lélektani, de főleg gyermeklélektani ismeretet és gyakorlatot kellene nyújtania. A másik kívánság, hogy a mai cselekedtető tanításnak nélkülözhetetlen eszköze, a rajz gyakorlására is módot kellene nyújtani a jelölteknek. A dolgozatok és jegyzőkönyvek egyöntetűen megállapítják, hogy a gyakorlati kiképzés mintaszerű és képesíti a jelölteket arra, hogy az iskolába kerülve, mint fiatal tanárok, már első lépéseiknél is otthonosan mozogjanak. A polgári iskolai tanárképzésnek már kezdettől fogva nagy ereje volt az elmélet és gyakorlat szerencsés ölelkezésére.

Az ismertetésből kitérünk, hogy dr. Kisparti János tankerületi kir. főigazgató nagy szolgálatot tett a polgári iskolai oktatásnak, amikor ezeket a sokoldalúlag megvitatót megállapításokat közzétette. *Szenes. Adolf.*

Zuckermann Ferenc: Iskolai egészségvédelem. Budapest, 1937. 158 lap, ára 3 P.

Tagadhatatlan, hogy az utóbbi évtizedekben az egészségügy iránt való érdeklődés és fogékonyság erősen fellendült, ami egyrészt a hatóságoknak ezirányú fokozott áldozatkészségében, másrészt következményként az életkor felső határának kitolásában is megnyilatkozik. Az egészségügyi ismereteknek jórésze, amely régebben a szakemberek körére szorítkozott, ma már közkinccsé, sőt közhellyé lett. Az iskola viszonylatában mindinkább gyökeret ver az a felfogás, hogy az iskolaorvos nem nélkülözheti a legfontosabb pedagógiai ismereteket, viszont a tanító és a tanár hivatásának megfelelő teljesítése érdekében nem lehet meg az egészségügyben való kellő tájékozottság nélkül. Ez a kétoldali követelmény biztosítéka és feltétele egyúttal annak, hogy a közös cél érdekében egymást támogathassák és mind jobb eredményt érhessenek el, amire már *Fodor József* következő klasszikus sorai utalnak: „Ép és erős nemzedék érdekében elkerülhetetlen, hogy a közoktatást Hygieia szelleme hassa át.” Ez a hitvallás lelkesítette a mesternek két kiváló tanítványát: *Schuschny Henriket* és *Juba Adolfot*, a hazai iskolaorvosi intézménynek ezt a két fáradságtag és érdemes úttörőjét is. Hogy könyvünk szerzője szintén osztozik